

ЗАТВЕРДЖЕНО

Володимир БУГРОВ

2021 року

ПОЛОЖЕННЯ
про інституційний репозитарій (електронний архів)
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
eKNUTSHIR

1. Загальні положення та терміни

1.1. Це Положення визначає основні терміни, мету та завдання, структуру та засади функціонування інституційного репозитарію Київського національного університету імені Тараса Шевченка eKNUTSHIR (далі – eKNUTSHIR).

1.2. eKNUTSHIR – це відкритий електронний архів, що накопичує, систематизує, зберігає та забезпечує довготривалий та надійний доступ через Інтернет до документів (творів) наукового, освітнього та методичного призначення, створених працівниками, докторантами, аспірантами та студентами будь-якого структурного підрозділу Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет), шляхом їх архівування.

1.3. Назва інституційного репозитарію Університету – eKNUTSHIR, є скороченням назви англійською мовою: «Electronic KNU of Taras Shevchenko Institutional Repository».

1.4. Офіційною адресою eKNUTSHIR в Інтернеті є <https://ir.library.knu.ua/>. Прямі посилання на eKNUTSHIR розміщуються на головних сторінках веб-сайту Університету та Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича (далі – НБ).

1.5. eKNUTSHIR формується та функціонує відповідно до: Конституції України, Цивільного кодексу України, Законів України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про авторське право і суміжні права», «Про інформацію», «Про Національну програму інформатизації», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про освіту», «Про вищу освіту»; наказу ректора по університету та рішення Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка про створення і підтримку інституційного репозитарію; Положення про Наукову бібліотеку

ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Положення про інституційний репозитарій (електронний архів) Київського національного університету імені Тараса Шевченка eKNUTSHIR.

1.6. Визначення основних термінів.

У цьому Положенні терміни та поняття використовуються у наступному значенні:

- **Автор** – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.
- **Правоволоділець** – особа (особи), якій (яким) належать майнові права інтелектуальної власності на твір відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.
- **Відкритий доступ** – безкоштовний, постійний, повнотекстовий доступ до творів через мережу Інтернет.
- **Депозитор** – особа, яка розміщує твір в eKNUTSHIR.
- **Інституційний репозитарій (електронний архів)** – мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу через Інтернет до творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.
- **Права інтелектуальної власності** на твір включають майнові права і особисті немайнові права.

Майнові права інтелектуальної власності на твір :

- 1) право на використання твору;
- 2) виключне право дозволяти використання твору;
- 3) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;

Майнові права, можуть належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правоволодільцям).

Особисті немайнові права автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

- **Колекція** – систематизоване зібрання творів, що мають науковий, художній, історичний інтерес.
- **Спільнота** – будь-який підрозділ університету (факультет, інститут, кафедра, дослідницький центр тощо), що продукує наукові й освітні роботи та зареєструється для участі в eKNUTSHIR.
- **Твір** – створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно письмові твори – книги, брошури, статті,

конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер.

Інші терміни та поняття, що вживаються у цьому Положенні, використовуються у значенні, визначеному в нормах законодавства України.

2. Призначення, завдання та функції eKNUTSHIR

2.1. Призначенням eKNUTSHIR є накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних здобутків університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства.

2.2. Основні завдання eKNUTSHIR:

- Забезпечення організаційної, технічної, інформаційної та технологічної інфраструктури для централізованого накопичення, зберігання, розповсюдження та забезпечення тривалого, та надійного доступу до документів в електронному вигляді наукового, освітнього та методичного призначення, створених співробітниками, студентами, аспірантами, докторантами Університету;
- Сприяння розвитку освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності Університету шляхом поліпшення вільного доступу до творів, створених його співробітниками, студентами, аспірантами, докторантами;
- Сприяння підвищенню позицій Університету у рейтингах ЗВО.
- Створення допоміжного засобу для експертизи академічних текстів на плагіат.

2.3. Основні функції eKNUTSHIR:

- наукова, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;
- освітня, що спрямована на сприяння навчальному процесу;
- довідково-інформаційна, що спрямована на задоволення інформаційних запитів з медицини та суміжних галузей знань;
- кумулятивна, що спрямована на поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань, а також їх збереження.

3. Організація eKNUTSHIR

3.1. Політика Університету у галузі відкритого доступу до результатів наукових досліджень, зокрема, розвитку репозитарію, визначається стратегічними планами Університету та схвалюється Вченою радою Університету.

3.2. Загальне управління eKNUTSHIR здійснює Бібліотечна рада Університету, яка призначається наказом ректора, та до якої входять представники всіх структурних підрозділів.

3.3. Організаційна, методична та технічна підтримка eKNUTSHIR здійснюється НБ у співпраці з факультетом Інформаційних технологій. НБ призначає адміністратора eKNUTSHIR.

3.4. Усі спірні питання та конфлікти щодо включення або вилучення документів із репозитарію, коло осіб, які можуть розмішувати документи, порядок розміщення документів вирішує Бібліотечна рада відповідно до законодавства України про інформацію та інтелектуальну власність.

3.5. У структурних підрозділах Університету визначаються відповідальні працівники для роботи з eKNUTSHIR. Їхня робота регламентується Інструкцією з розміщення матеріалів в eKNUTSHIR, яка затверджується Вченою радою за поданням Бібліотечної ради.

3.6. За необхідності та на підставах визначених внутрішніми актами Університету до роботи з eKNUTSHIR можуть долучатися працівники будь-якого підрозділу Університету з урахуванням їхніх посадових обов'язків і професійної компетенції.

3.7. eKNUTSHIR створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Access Initiative Protocol for Metadata Harvesting), дозволяючи тим самим інтегрувати електронний репозитарій у міжнародні реєстри ROAR, OpenDOAR та інші.

3.8. Технічні характеристики, умови експлуатації, вимоги до технічного захисту інформації, що розміщується у eKNUTSHIR, його майбутні функції і завдання, порядок введення у дослідну та промислову експлуатацію визначається технічним завданням на створення eKNUTSHIR, яке затверджується Вченою радою за поданням Бібліотечної ради.

4. Загальні принципи розміщення матеріалів в eKNUTSHIR

4.1. Твір, який розміщується в eKNUTSHIR, повинен мати науковий, освітній чи методичний характер.

4.2. Право на розміщення творів в eKNUTSHIR мають:

- 4.2.1. співробітники НБ, до функціональних обов'язків яких входить робота з репозитарієм;
- 4.2.2. відповідальні особи, які делеговані структурними підрозділами для централізованої роботи з наповнення репозитарію;
- 4.2.3. окремі особи, яким надано таке право рішенням Бібліотечної ради.
- 4.3. Депозиторами є особи, робота яких регулюється пунктом 4.2 цього Положення.
- 4.4. Розміщення творів в eKNUTSHIR здійснюється у відповідності до Інструкції з розміщення матеріалів в eKNUTSHIR.
- 4.5. Твір може розміщуватись в eKNUTSHIR депозитором за умови отримання попередньої письмової згоди правоволодільця відповідно до Політики щодо розміщення, депозиторів, якості та авторського права.
- 4.6. Для розміщення творів в eKNUTSHIR заповнюються основні поля метаданих (описова інформація) з урахуванням правил, визначених Інструкцією з розміщення матеріалів в eKNUTSHIR.
- 4.7. Для зберігання твір надається у цифровій формі в одному із форматів, рекомендованих Політикою eKNUTSHIR щодо форматів.

5. Структура eKNUTSHIR

5.1. eKNUTSHIR є універсальним за змістом зібранням, яке представлено через колекції спільнот: наукових чи/та навчальних підрозділів Університету (факультет, інститут, кафедра, науковий центр, лабораторія, наукова бібліотека тощо).

5.2. Доступ до матеріалів, розміщених в eKNUTSHIR, здійснюється через колекції спільнот:

- Наука:
  - Дисертації;
  - Дипломні роботи;
  - Монографії;
  - Статті;
  - Тези конференцій
- Освіта:
  - Підручники;
  - Посібники;
  - Курси лекцій;
  - Відео лекцій;

- Збірники задач;
- Інший медіа контент.

5.3. У процесі функціонування репозитарію поділ за спільнотами, підрозділами та колекціями може змінюватися. Рішення про створення нової спільноти та колекції приймає адміністратор eKNUTSHIR за пропозицією структурного підрозділу Університету.

6. Політики eKNUTSHIR

6.1. Загальні політики:

- eKNUTSHIR не виконує функцій видавця.
- Зміст творів, розміщених в репозитарії, не може бути змінений жодним чином.
- Повнотекстові матеріали, інші цифрові дані репозитарію збираються гарвестерами лише для індексації повнотекстових статей та/або аналізу цитування.
- Повнотекстові матеріали, інші цифрові дані репозитарію не можуть бути передані третій стороні чи будь-яким іншим чином використані з комерційною метою.
- Повнотекстові матеріали, інші цифрові дані репозитарію не можуть бути переведені у будь-які інші формати без офіційного дозволу відповідного правоволодільца.
- Хронологічні рамки для eKNUTSHIR не встановлюються.
- Із розвитком eKNUTSHIR всі політики можуть переглядатися та змінюватися.

6.2. Політика щодо колекції та змісту eKNUTSHIR:

- eKNUTSHIR є універсальним за змістом інституційним відкритим електронним архівом творів, що представляють Університет.
- Твори, що розміщуються у eKNUTSHIR мають бути наукового, освітнього та методичного призначення, та створені співробітниками, студентами, аспірантами, докторантами Університету.
- Тематичний склад eKNUTSHIR визначається відповідно до наукового та навчального процесів Університету.
- Задля забезпечення максимально повного представлення наукового потенціалу Університету в науково-освітньому просторі керівники підрозділів контролюють депонування творів співробітників цих підрозділів.

6.3. Політика щодо форматів:

- Документи в eKNUTSHIR зберігаються із використанням найкращих практик управління даними та цифрового збереження.
- За видами електронних ресурсів репозитарій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа та ін. Рекомендовані для використання певні формати в кожному з видів ресурсів:

Формати, що рекомендуються для застосування, при розміщенні творів		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe ® PDF	pdf
Презентація	Microsoft ® Powerpoint	ppt/pptx
Таблиці	Microsoft ® Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF, PNG	jpg, gif, png
Аудіо	MP3, WAV	mp3, wav
Відео	AVI	avi

6.4. Політика щодо метаданих:

- Для розміщення творів в eKNUTSHIR заповнюються основні поля метаданих (описова інформація щодо: автора, назви, анотації, ключових слів, джерел твору та ін. українською та англійською мовами). Окремі з цих метаданих можуть автоматично генеруватися програмним забезпеченням, що використовується в eKNUTSHIR, інші метадані заповнює депозитор під час розміщення матеріалу в eKNUTSHIR.
- Елементи необхідних метаданих надають користувачеві доступ до архівованих творів і забезпечують інформацією, потрібною для підтримки безперервного доступу до операцій управління та зберігання.

6.5. Політика щодо розміщення, депозиторів, якості та авторського права:

- Доступ на розміщення матеріалів в eKNUTSHIR отримують депозитори відповідно до цього Положення.
- Якщо правоволоділець передає твір для розміщення в eKNUTSHIR депозитору, то він попередньо зобов'язується надати Університету дозвіл на використання твору через eKNUTSHIR.
- Розміщення в eKNUTSHIR твору, який перейшов до суспільного надбання, здійснюється співробітником НБ із дотриманням особистих немайнових права автора.
- Розміщення в eKNUTSHIR творів, що порушують права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдають шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містять інформацію, що охороняється державою, забороняється.

- Розміщення в eKNUTSHIR творів, що мають обмеження їх відтворення/оприлюднення згідно з видавничими договорами тощо забороняється.
- У разі отримання адміністратором eKNUTSHIR підтвердження порушення авторських прав щодо розміщеного документу, він вилучається з репозитарію.

6.6. Політика щодо відкликання матеріалів

- Відкликання матеріалів може ініціюватися: автором, депозитором, або адміністратором eKNUTSHIR.
- Підставою для відкликання документу може бути обмеження його відтворення/оприлюднення згідно з видавничим договором.
- Запити на відкликання розглядає адміністратор eKNUTSHIR.
- Після відкликання матеріалу з eKNUTSHIR копія зберігається в архіві, що є недоступним для читачів, але залишається представленою в eKNUTSHIR метаданими (описовою інформацією) з приміткою про відкликання матеріалу в місці посилання на об'єкт.

7. Дозвіл на використання твору

7.1. Твір розміщується в eKNUTSHIR після надання правоволодільцем договору (ліцензії) Університету на використання твору, а саме:

- на внесення твору до бази даних eKNUTSHIR;
- на використання твору без одержання прибутку та виготовлення електронних копій твору для некомерційного розповсюдження;
- на відтворення твору чи його частин в електронній формі, не змінюючи її змісту;
- на надання електронних копій твору для відкритого повнотекстового доступу в мережі інтернет.

7.2. Територія надання прав – територія України.

7.3. Вид ліцензії – невиключна.

7.4. Права на використання твору надаються на безоплатній основі.

7.5. Строк надання прав – весь строк охорони майнових авторських прав відповідно до ст. 28 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

7.6. У письмовому дозволі правоволоділець підтверджує, що розміщуючи твір у eKNUTSHIR він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).

7.7. У письмовому дозволі правоволоділець підтверджує, що на момент розміщення твору у eKNUTSHIR лише йому належать виключні майнові права

на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

7.8. Правоволоділець несе всі види юридичної відповідальності перед третіми особами, що заявили чи заявлять свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

7.9. У випадку, коли 1) твір створено у співавторстві та 2) виключні майнові права на твір не були відчужені авторами третій особі, кожний з авторів підписує письмовий дозвіл розміщуючи такий твір в eKNUTSHIR.

7.10. Правоволоділець зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

7.11. Правоволоділець надає Університету право на обробку його персональних даних для цілей функціонування eKNUTSHIR.

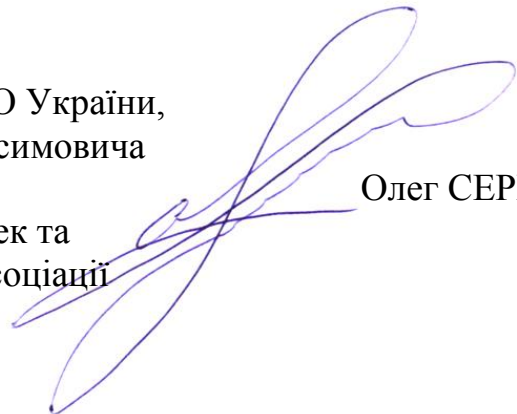
7.12. Письмовий дозвіл на використання твору може бути відкликаний на вимогу правоволоділця, про що правоволоділець повинен письмово попередити Університет не пізніше ніж 60 (шістдесят) календарних днів до прогнозованої дати відкликання прав. В такому випадку адміністратор eKNUTSHIR вилучає твір з репозитарію.

8. Прикінцеві положення

8.1. Усі зміни та доповнення до Положення вносяться наказом ректора про внесення змін та доповнень або про затвердження нової редакції Положення. При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.

Голова методичного центру бібліотек ЗВО України,
директор Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича
КНУ імені Тараса Шевченка,
керівник Секції університетських бібліотек та
член Президії Української бібліотечної асоціації
д-р наук із соц. комунікацій, професор

Олег СЕРБІН

Затверджено Вченою радою
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Протокол №

«___» _____ 2021 р.

